

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige

Följande är Lunds universitets studentkårers (härefter LUS eller studenterna) svar på remissen *Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)*. Studenterna ställer sig generellt positiva till utredningen och dess förslag och har valt att kommentera på de delar vi anser vara mest relevanta ur ett studentperspektiv.

3. Kännedom om Sverige som kunskapsnation

3.6.4 Svenska institutets uppdrag att öka kännedomen om Sverige som studiedestination utökas

Utredningen föreslår att en väsentlig förstärkning av resurserna för marknadsföring av Sverige som kunskapsnation genomförs och uppmuntrar lärosätena att använda en andel av studieavgifterna för lärosätessgemensam marknadsföring. Studenterna är oroliga över att för mycket resurser kommer tillägnas marknadsföring, snarare än kvalitetsförstärkning av utbildning. För att stärka bilden av Sverige som kunskapsnation ser vi hellre att mer fokus riktas till att stärka en redan underfinansierad utbildning. Internationalisering ställer ökade krav på administration och pedagogik och lärosätena behöver mer resurser för att möta behoven på ett ändamålsenligt sätt. Har inresande studenter en god upplevelse av sin studietid kommer de dessutom vara viktiga ambassadörer för att locka hit fler studenter. Sifos anseendeindex för svenska lärosäten 2018 visar att nära och kära är en stark kontaktkanal för Lunds universitet och detta tror vi kan stärkas ytterligare. Vår konkurrenskraft måste vara kvalitet i forskning och utbildning.

3.6.5 Kvalitetsförstärkning för svensklektorer i utlandet

När det kommer till utredningens förslag om pilotprojekt för postdok-anställningar utomlands ställer sig studenterna frågande till följande formulering, "*att det inte är nödvändigt att den berörda personen har disputerat i svenska som andraspråk*" (s.138) och att svenskunkaper på modersmålsnivå ska vara tillräckligt meriterande. Studenterna ifrågasätter om konsekvensen av detta verkligen blir att statusen i uppdraget som svensklektor ökar, så som utredningen beskriver.

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

4. Samordning mellan myndigheter

Utredningen föreslår att utveckla en plattform för internationalisering. Studenterna instämmer med behovet av plattformen men anser att det bör ingå en studentrepresentant i gruppen. Av utredningen framgår det att det saknas studentrepresentation i styrgruppen med argumentet att styrgruppen inte enbart behandlar utbildningsfrågor och att studenternas inflytande, och därmed insikter, kan behandlas i relevanta arbetsgrupper. Studenterna anser inte att detta är ett tillräckligt starkt argument eftersom studentperspektivet är betydelsefullt i de flesta frågor, inte enbart i frågor som specifikt berör utbildning. Studenternas erfarenheter och syn på frågor om hur internationaliseringen ska utvecklas och samordnas bör inte begränsas till specifika utbildningsfrågor. Sveriges förenade studentkårer (SFS) är en instans som skulle kunna bidra med goda insikter från studenter runt om i Sverige, och därmed vara en viktig för styrgruppen i dess arbete. Studenterna föreslår därmed att det i styrgruppen bör finnas studentrepresentation i form av minst en student för att bevaka studenternas intressen i frågor gällande samordning i internationaliseringen.

5. Att komma som avgiftsskyldig student till svenska universitet och högskolor

5.1.1 Lärosätet avgör vilken nivå som är lämplig

Studenterna instämmer med utredningens förslag om att lärosätena själva är bäst lämpade till att avgöra vilken nivå av avgiftsskyldiga som passar verksamheten. Detta bör inte regleras nationellt.

5.3.6 Bostäder

Studenterna har länge tryckt på att bostadsbristen är ett hinder för mobilitet för internationella studenter och bostadsmarknaden slår också hårt mot de inhemska studenterna. Om Sverige menar allvar med att öka sin attraktionskraft som kunskapsnation så är det mycket viktigt att bostadsmarknaden förbättras för alla studerande.

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

5.4.4 Användning av separat antagning

Studenterna är skeptiska till användningen av separata antagningar. LUS anser att betalande studenter inte bör ha en egen väg in i utbildning då vi tycker att alla studenter ska konkurrera på lika villkor. Vi ser även en risk i att utbildningen ska vara fylld i ett tidigt stadie, och att de mest meriterade studenterna riskerar att inte antas om de söker sent i processen. Detta kan vara negativt både ur ett studentperspektiv och ett lärosätesperspektiv, och studenter riskerar därutöver att uppfatta processen som orättvis. LUS anser att alla studenter ska behandlas lika och ha lika möjligheter oavsett om man betalar studieavgift eller ej. Vi ser också en risk att separat antagning kan bidra till en ökad arbetsbörda för en redan tyngd akademisk personal.

Samtidigt ser vi att konsekvenserna av separat antagning blir olika för olika typer av utbildningar. För en del utbildningar riskerar separat antagning att resultera i att de betalande studenterna är mer meriterade än de inhemska och för andra utbildningar är risken det omvända, trots att behörighetskraven är desamma. Om studenter har för olika förkunskaper riskerar detta i sin tur att påverka kvaliteten av undervisningen i klassrummen där dessa studenter ska interagera med varandra och undervisas samtidigt.

6. Migrationsrättsliga aspekter

6.6.2 Underlättad informationsöverföring

Studenterna ser positivt på att informationsöverföring mellan myndigheter automatiseras för att förkorta handläggningstiden för uppehållstillstånd i samband med studier. Detta är en mycket viktig åtgärd för att öka Sveriges attraktionskraft som kunskapsnation. Samtidigt anser vi att det finns risker med att använda samma automatiska informationsöverföring för att dra in uppehållstillstånd. Studenterna undrar hur Migrationsverket och lärosätena ska kunna skilja på studenter som avbrutit sina studier och studenter som är borta på grund av sjukdom eller av andra akuta skäl, även om studenten inte har för avsikt att avbryta sina studier. Studenterna anser därför att nuvarande reglering där det är upp till lärosätena att rapportera till Migrationsverket bör stå kvar.

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

6.6.3 Förbättrade villkor till doktorander

LUS känner väl igen de utmaningar som beskrivs i rapporten i relation till doktoranders uppehållstillstånd. Extra anmärkningsvärd upplever vi den problematik som beskrivs under "*Tydligare information om krav vid statusbyte*". Det är inte bara ekonomiskt, utan också mentalt, påfrestande för individer som redan befinner sig i Sverige och som ska påbörja en doktorandutbildning att behöva lämna landet, och sedan avvakta ett beslut i allt från några veckor till månader. Ovissheten kring hur lång tid processen kommer ta gör det också svårt för individen att planera sitt privatliv, exempelvis när det kommer till boende med mera. Precis som rapporten beskriver blir även doktorandens forskningsprojekt påverkat av frågan om uppehållstillstånd.

Vidare instämmer LUS med beskrivningen av internationella doktoranders möjlighet att delta i studentinflytandet, den stämmer väl in med vår upplevelse, framförallt i relation till språkbarriärer. Vi vill dock påpeka att sådana barriärer inte bara hindrar internationella doktorander från att aktivt inneha studentrepresentantposter utan också kraftigt påverkar förankringen och transparensen för studenterna, eftersom handlingar och dokument sällan finns tillgängliga på engelska.

7. Avgifter för studier

Studenterna hade velat se att studieavgifterna avskaffades. Trots att detta inte föreslås tycker vi att utredningens förslag är bra. Vi instämmer helt med att universiteten och högskolorna tydligt ska redovisa för sökande studenter vad som ingår i studieavgiften. Vi tycker detta är mycket viktigt och instämmer med att detta görs bäst av respektive lärosätena som kan målgruppsanpassa informationen och tydliggöra förväntningarna.

Vidare instämmer vi med utredningens förslag om att förordningen om anmälningsavgift och studieavgift vid lärosätena ändras så att det framgår att den avgörande tidpunkten för om en person är avgiftsskyldig är vid utbildningens start.

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

Studenterna är vidare mycket positiva till att villkoren för återbetalning av studieavgifterna förtydligas samt till att bestämmelserna om avstängning föreslås att upphävas.

8. Stipendier och annan finansiering av tredjelandsstudenter

Stipendier är mycket viktiga, inte minst då de främjar breddad rekrytering och mångfald, och studenterna välkomnar utredningens förslag och är glada över att stipendierna föreslås öka. Studenterna instämmer med att möjligheten för stipendier att täcka levnadsomkostnader är positivt. Detta är en förutsättning för att fler studenter kan genomföra sina utlandsstudier.

Vidare håller studenterna med om utredningens tolkning av att utdelning av stipendier baserat på medborgarskap inte nödvändigtvis innebär indirekt diskriminering.

Fler studenter behöver ges möjlighet att ta del av högre utbildning oavsett ekonomiska förutsättningar, men utredningens förslag om att möjliggöra industrifinansierade stipendier riskerar att ge näringslivet stort inflytande i universitetens verksamhet. Om förslaget genomförs anser studenterna att det inte får leda till att utbildningsutbudet styrs så att det skadar den akademiska friheten.

När det gäller flaggskeppstipender föredrar studenterna alternativet som innebär ett utdelande i anknytning till antagningen, eftersom detta har en rekryterande effekt som vi anser har större potentiell positiv påverkan än den alternativa Sverigefrämjande effekten. Vidare ser studenterna både potentiellt positiva och negativa effekter av att använda utbildning som ett förhandlingsredskap i nationella bilaterala samarbeten, men eftersom förslaget medför ökade stipendier motsätter vi oss inte detta.

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

9. Internationella studenters rättsliga ställning och möjlighet till inflytande

Studenterna håller med i problembilden som utredningen presenterar och välkomnar utredningens rekommendationer för att stärka studentinflytandet för inresande studenter.

Språket är onekligen det största hindret och därför anser vi att stöd för översättningar är bra. Vi vill dock poängtera att detta inte endast bör innefatta studentkårernas policydokument och stadgar, utan även universitetens. För att ge inresande studenter reella möjligheter att bidra med sina perspektiv på sina utbildningar behöver de få en förståelse för universitetens arbetsformer, likväl som studentkårernas. Internationaliseringsutredningen föreslog redan våren 2018 att det skulle vara möjligt för lärosätena att använda engelska i sitt myndighetsutövande, detta anser studentkårerna är bra.

Vi vill också understryka att om förväntningarna på studentkårerna ökar, behöver också resurserna göra det. UKÄs kartläggning och analys av studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande (dnr 111-99-16¹) visar på att studentkårerna och lärosätena sammantaget anser att statsbidraget är otillräckligt för att kårerna ska kunna fullgöra sitt uppdrag med avseende på studentinflytande. UKÄ föreslog i rapporten också en förstärkt statlig direktfinansiering av studentinflytandet. LUS vill understryka vikten av detta för att kårerna ska kunna möta de ökade kraven och förväntningarna som internationaliseringen innebär.

Internationella studenter har andra erfarenheter av utbildning som kan bidra till att stärka utbildningen i Sverige. Att inresande studenter också får status som studenter i rättslig mening är mycket viktigt. Vi har en förhoppning om att detta ska leda till ett starkare och mer inkluderande studentinflytande. Studenterna vill dock också poängtera betydelsen av att lärosätena delar denna bild, annars ser vi en risk över att arbetet fortsätter bedrivas som det gör idag. Studenterna hade önskat att utredningen hade landat i någon typ av

¹<https://www.uka.se/download/18.57b1ff5a15a444399ff136ab/1487841867116/rapport-2017-02-06-studentinflytande-kartlaggning-och-analys.pdf>

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulabad

rekommendation med syftet att öka incitamenten och möjligheten för lärosätena att i högre grad använda sig av engelska, genom exempelvis krav på högre grad av tvåspråkighet, riktlinjer för språkval eller mer undantag från språklagen.

Övrigt

Stipendier även för utresande studenter

I övrigt vill studenterna även tillägga att stipendierna för inhemska studenter också måste öka. Om man menar allvar med att 25 % av de inhemska studenterna ska ha spenderat en del av sin studietid utomlands måste också fler stipendier finnas tillgängliga för utresande studenter. Studenterna har annars en oro över att internationalisering blir en förmån för de mest privilegierade. Studentpopulationen är inte homogen och arbetet med internationalisering får inte tränga ut den breddade rekryteringen av högre utbildning i Sverige, och vi efterfrågar en större analys av detta. Vi ser ett stort behov av detta, även om CSN erbjuder merkostnadslån och inhemska studenter som åker på utbytestermi med utbytesavtal inte behöver stå för studieavgifter. En rapport från CSN² visar att det finns stora skillnader mellan olika gruppers benägenhet att ta studielån. Studenter med utländsk bakgrund tar till exempel lån i mindre grad och studien visade även på att föräldrars utbildnings- och inkomstnivå påverkar lånebenägenheten.

Hållbarhet

Studenterna efterfrågar även en större analys om hur arbetet med hållbar utveckling och internationalisering kan främja varandra. Utredningen lyfter i förra delbetänkandet fram Agenda 2030 och hållbarhetsmålen men studenterna efterfrågar fler och tydligare incitamentsstrukturer för hur högre utbildning både kan bli bättre på att utbilda och forska om hållbarhet samtidigt som man lever som man lär och minskar sina utsläpp. Hållbarhetsarbetet på universiteten får inte bemötas av en skepsis från lärosätena med att vi inte kan

² CSN, rapport 2017:4

<https://www.csn.se/download/18.62fc105b15ddecaf46f187a4/1517286955088/Lanebenagenhet%201.0.pdf>

LUS remissvar SOU 2018:78
2019-03-07

Lunds universitets studentkårer
Christina Abdulahad

ligga i framkant och minska våra klimatutsläpp för att lärosätena är en internationell organisation. Från ett studentperspektiv anser vi att högre utbildning både måste stärka internationaliseringen och samtidigt vara mer hållbara organisationer som också främjar hållbarhet i forskning, utbildning och i hela lärosätets organisation. Studenterna efterfrågar därför en nationell strategi eller utredning om hur hållbarhet och internationalisering kan gå hand i hand.

Å studenternas vägnar,
Christina Abdulahad
Ordförande